

57 לַיּוֹמָהּ בְּדֶרֶךְ שְׁלִימָה, פְּטוּר, הוֹרָה לְעֵשׂוֹת, חַיִּיב. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,
 58 וְהָאֵל לֹא תִּנְּנָה חֵכֵי, הוֹרוּ לָהּ בֵּית דִּין לְהַנְשֵׂא וְהַלְבָּה וְקַלְקֵלְתָּהּ,
 59 חַיִּיבָת בְּקֶרְפָּן, שְׁלֵא הַתִּירוּ לָהּ אֵלָא לְהַנְשֵׂא. אָמַר רַבִּינָא, וְהָאֵל לֹא
 60 תִּנְּנָה חֵכֵי, הוֹרוּ בֵּית דִּין לְעֵבֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמֹרוֹת
 61 בְּתוֹרָה, וּמְכַל אֵלוּ מִשְׁמַע שְׁהוֹרָא הֵיא שִׂיאֲמַר שְׁמוּתָה לְעֵשׂוֹת
 62 מַעֲשֵׂה פְלוֹנִי, וּבְדַלְעִיל. מְסִיקָה הַגְּמָרָא: תּוֹ לֹא מִיּוֹד, שׁוּדָאֵי מוּכַח
 63 שְׁלֵא כִרַב דִּימִי.
 64 שְׁנִינָה בְּמִשְׁנָה: וְהִלְךְ הַיְחִיד וְעֵשָׂה שׁוֹנֵג עַל פִּיהֶם. מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא:
 65 וְנִינְיָ רַק וְעֵשָׂה עַל פִּיהֶם, וְהַמִּילָה 'שׁוֹנֵג' לְמָה לִּי לְשׁוֹנְתָה.
 66 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אָמַר רַבָּא, כּוּונַת הַמִּשְׁנָה לְכַלּוֹל שְׁנֵי אֹפְנִים, 'שׁוֹגַג'
 67 וְעַל פִּיהֶם, 'שׁוֹנֵג', לְאֲתוּיָ - לְרַבּוֹת אֹפֵן שֶׁל שׁוֹגַג שְׁלֵא עֲשָׂה מִמֶּשׁ
 68 עַל פִּי בֵּית דִּין, כְּגוֹן שְׁהוֹרוּ בֵּית דִּין שְׁחֵלְב מוֹתֵר בְּאִכְלִיָּה, וְנִתְחַלְּף
 69 לֹא חֵלְב בְּשׁוּמָן - וְהִיתָה לוֹ חֵתִיכַת חֵלְב שְׁטַעָה וְחֹשֵׁב שְׁהֵיא שׁוּמָן,
 70 וְאֲכָלוּ, שְׁפִטוּר, שְׁכָן אָף אִם הִיא יוֹדַע שׁוּה חֵלְב הִיא אוֹכְלוּ, שְׁהֵיא
 71 הוֹרוּ בֵּית דִּין שְׁהוּא מוֹתֵר. 'עַל פִּיהֶם', עַל פִּיהֶם מְמַשׁ, שְׁאֲכַל חֵלְב
 72 עַל פִּי הוֹרָאֲתֶם, וְהוּא עֵיקַר הַדִּין שְׁהַעוּשָׂה בְּשׁוֹגַג עַל פִּי בֵּית דִּין,
 73 פְּטוּר.
 74 וְאִיבָא דְאֲמַרֵי, אָמַר רַבָּא, כּוּונַת הַמִּשְׁנָה הֵיא שְׁדוּקָא אִם עֲשָׂה
 75 שׁוֹנֵג עַל פִּיהֶם מִמֶּשׁ, הוּא דְפִטוּר, אֲכָל שׁוֹגַג שְׁלֵא עַל פִּיהֶם, כְּגוֹן
 76 שְׁנִתְחַלְּף לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן וְאֲכָלוּ, חַיִּיב, שְׁכָן בְּמַעֲשָׂה זֶה לֹא תֵלַה
 77 בְּבֵית דִּין.
 78 מִיִּלְתָּא וְ-דִין זֶה, בְּנִתְחַלְּף חֵלְב בְּשׁוּמָן וְאֲכָלוּ דְפִשְׁיָא לִיָּה לְרַבָּא,
 79 קְמִיפְעִיָא לִיָּה - נִסְתַּפֵּק לוֹ לְרַמִּי בְּרַם קָמָא, דְבַעֲי וְ-נִסְתַּפֵּק לְרַמִּי בְּרַם
 80 קָמָא, הוֹרוּ בֵּית דִּין שְׁחֵלְב מוֹתֵר, וְנִתְחַלְּף לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן, וְאֲכָלוּ,
 81 מְהוּ הַדִּין. אָמַר רַבָּא, תָּא שְׁמַע, שְׁנִינָה בְּמִשְׁנֵינָה, הִלְךְ יְחִיד וְעֵשָׂה
 82 שׁוֹנֵג עַל פִּיהֶם כּוֹ, וְקַשָּׁה, 'שׁוֹנֵג עַל פִּיהֶם' לְמָה לִּי, שְׁהֵאל דִּי לּוֹמַר
 83 'עַל פִּיהֶם', לֹא לְאֲתוּיָ - הָאֵם לֹא בֵּא לְרַבּוֹת אֹפֵן זֶה שְׁהוֹרוּ בֵּית
 84 דִּין שְׁחֵלְב מוֹתֵר וְנִתְחַלְּף לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן וְאֲכָלוּ, שְׁפִטוּר. דּוּחָה
 85 הַגְּמָרָא: דְלִמָּא כּוּונַת הַמִּשְׁנָה שְׁדוּקָא שׁוֹנֵג עַל פִּיהֶם הוּא דְפִטוּר,
 86 אֲכָל מִי שְׁנִתְחַלְּף לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן וְאֲכָלוּ, חַיִּיב.
 87 אִיבָא דְאֲמַרֵי, אָמַר רַבָּא, תָּא שְׁמַע, הִלְךְ יְחִיד וְעֵשָׂה שׁוֹנֵג עַל
 88 פִּיהֶם, מֵאִי לֹא שְׁדוּקָא שׁוֹנֵג עַל פִּיהֶם הוּא דְפִטוּר, אֲכָל נִתְחַלְּף
 89 לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן וְאֲכָלוּ, חַיִּיב. דּוּחָה הַגְּמָרָא: דְלִמָּא כּוּונַת הַמִּשְׁנָה
 90 הֵיא לְשֵׁנֵי אֹפְנִים שׁוֹנֵג, אוֹ שׁוֹנֵג אוֹ עַל פִּיהֶם.
 91 מִבְּאֲרַת הַגְּמָרָא: שְׁתֵּי הַלְשׁוֹנוֹת הִלְלוּ נַחֲלָקוּ בְּפִלּוּגָתָא שֶׁל אֲמֹרָאִים
 92 בְּדוֹר קוֹדֵם, הוֹרוּ בֵּית דִּין שְׁחֵלְב מוֹתֵר וְנִתְחַלְּף לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן
 93 וְאֲכָלוּ, רַב אָמַר, פְּטוּר, וְרַבִּי יוֹהֲנָן אָמַר, חַיִּיב.
 94 הַגְּמָרָא דְנָה בְּדַעַת רַב: מִיִּתִּיב, כְּתוּב בְּפִרְשַׁת חֻטָּא יְחִיד (וְיִקְרָא ד'
 95 כּוֹ), וְאִם נִפְשָׁ אַחַת תְּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מִעַם הָאֲרָרִי, בְּעֵשְׂתָהּ אַחַת מִמִּצְוֹת
 96 ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְאֲשֶׁם, וְרַמְעַם הָאֲרָרִי' מִשְׁמַע חֵלֵק מִעַם הָאֲרָרִי,
 97 פְּרִט לְמִקְרָבָן כִּדִּין אִישׁ שְׁבַעֲלָה אַחֲרָי בְּשׁוֹגַג, וְאִינָה פְטוּרָה
 98 רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹסִי אָמַר מְשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן (אִינוּ צָרִיף), הֵרִי הוּא
 99 רַבִּי הַפְּסוּק אָמַר בְּפִרְשַׁת חֻטָּא נְשִׂיא. (שֶׁם כּב-ג) אֲשֶׁר נְשִׂיא יְחַטָּא.
 100 וְעֵשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה בְּשִׁגְגָה וְאֲשֶׁם, אוֹ הוֹדַע
 101 אֲלֵיו חֻטָּאתוֹ וגו', וְהִבִּיא אֶת קֶרְפָּנָהּ וגו', וּמִשְׁמַע שְׁחֵשֵׁב מִיִּדְעֵתוֹ -
 102 מִי שְׁלֵא הִיא אוֹכְל חֵלְב זֶה אִם הִיא יוֹדַע שְׁהוּא חֵלְב, מְבִיא קֶרְפָּן עַל
 103 שְׁנִנְתּוֹ, לֹא שֵׁב מִיִּדְעֵתוֹ - שְׁאֵף אִם הִיא יוֹדַע שׁוּה חֵלְב, הִיא אוֹכְלוּ,
 104 אִינוּ מְבִיא קֶרְפָּן עַל שְׁנִנְתּוֹ, וְאִין מְקַבְלִים מִמֶּנּוּ. אֲגַמְרָת הַגְּמָרָא:
 105 וְאִם אִיתָא - וְאִם אֲכָן כְּדַעַתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁבַנְתְּחַלְּף לוֹ חֵלְב
 106 בְּשׁוּמָן וְאֲכָלוּ חַיִּיב, הָא בְּאֹפֵן זֶה לֹא שֵׁב מִיִּדְעֵתוֹ הוּא, שְׁאֵף אִם
 107 הִיא יוֹדַע שׁוּה חֵלְב הִיא אוֹכְלוּ, שְׁהֵיא הוֹרוּ בֵּית דִּין שְׁחֵלְב מוֹתֵר. וְהֵרִי
 108 מְבוּאֵר בְּבֵרִייתָא שְׁבְּאֹפֵן זֶה פְּטוּר מִקְרָב לְדַעַת רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּן יוֹסִי,
 109 וְהֵיא מְזִיבָה רַבִּי יוֹחָנָן. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אָמַר רַב פְּאָא, קְסָבֵר רַבִּי
 110 יוֹהֲנָן, שְׁכִינָן דְבִי מִתְּיַדַע לְחוּ לְבִי דִינָא הֵרִי בְּהוּ, וְהוּא נְמִי הֵרִי
 111 בֵּיתָא, שֵׁב מִיִּדְעֵתוֹ קָרִינָן בֵּיה - כִּינן שְׁכַאשֵׁר יִתּוּדַע לְבֵית דִּין שְׁהֶם
 112 טַעוּ, הֵרִי יַחֲזוּר בְּהֶם, וְאֵף אֲדָם זֶה וְשְׁנִתְחַלְּף לוֹ חֵלְב בְּשׁוּמָן יַחֲזוּר בוּ,
 113 נַחֲשֵׁב 'שֵׁב מִיִּדְעֵתוֹ' וְחַיִּיב.

1 משנה
 2 קיימות עבירות שהעובר עליהן בשוגג חייב קרבן חטאת, והוא
 3 הנקרא חטאת יחיד. המשנה מבארת שמי שחטא על פי הוראת בית
 4 דין, פטור מקרבן; הורו בית דין - סנהדרין לעבור על אחת מכל
 5 מצוות האמורות בתורה שחייבים על שגגתם חטאת קבועה, כגון
 6 שהורו שמותר לאכול חלב או דם, והלך היחיד ועשה את הדבר
 7 האסור בשוגג על פיהם, אזי בין באופן שעשו הדיינים עצמם את
 8 הדבר האסור, כגון שאכלו חלב או דם, ועשה היחיד עמהם, כלומר,
 9 שאכל עמם, ובין שעשו ועשה אחריהם, ובין שלא עשו הם ועשה
 10 היחיד לבדו, פטור מקרבן חטאת מפני שתלה בבית דין, והתולה
 11 בבית דין פטור מקרבן.
 12 הורו בית דין שמותר לעבור על מצוה באופן שנתבאר, וידע אחר
 13 מהן - מהדיינים שפעו בהוראתם, או אף אם לא היה זה אחד
 14 הדיינים אלא תלמיד והוא ראוי להוראה, ואף על פי שידע שטעו
 15 הלך ועשה על פיהם, אזי בין שעשו ועשה עמהם, ובין שעשו ועשה
 16 אחריהם, ובין שלא עשו ועשה, הרי זה חייב קרבן חטאת יחיד, מפני
 17 שלא תלה בבית דין, שהרי ידע שטעו. זה הפלל, התולה בעצמו -
 18 שעושה על דעת עצמו, חייב חטאת, והתולה בבית דין פטור.
 19 גמרא
 20 בית דין הגדול שהורו להתיר עבירות שהעובר עליהן בשוגג חייב
 21 קרבן חטאת, ועשו רוב הציבור על פיהם, העושים פטורים מקרבן
 22 ובית דין חייבים בקרבן פר העלם דבר של ציבור. הגמרא מבארת דין
 23 זה: אמר שמואל, לעולם אין בית דין חייבין קרבן באופן שהורו
 24 לעבור על מצוה, אף שעשו רוב הציבור על פיהם, עד שיאמרו להם
 25 - לציבור 'מוותרין אתם'. אך אם רק נמנו וגמרו להתיר, ושמעו
 26 השומעים והלכו ועשו, אין מביאים פר, אלא כל יחיד ויחיד שעשה
 27 חייב קרבן חטאת יחיד. רב דימי מנהרדעא אמר, עד שיאמרו להם
 28 'מוותרין אתם לעשות מעשה פלוני, כגון מותרים אתם לאכול
 29 חלב', מאי מעמא לפי שלא נמרה ההוראה עד שיאמרו בלשון זו
 30 דווקא.
 31 הגמרא מבארת ראיות לדעת רב דימי: אמר אביי, אף אנו נמי הנינא
 32 - אף אנו שנינו משנה כרב דימי, ששנינו (סנהדרין פז): זקן ממרא
 33 שהורו לעירו אחר שהורו לו הסנהדרין שטועה הוא, אם שנה ולימד
 34 את ההלכה בדרך שלימד קודם לכן, פטור ממייתה. אך אם הורה
 35 בפירוש לעשות כדעתו, שאמר 'מותרים אתם לעשות מעשה פלוני',
 36 חייב מיתה. ומבואר שאין הוראה נגמרת עד שירה 'לעשות מעשה
 37 פלוני', וכפי שאמר רב דימי בבית דין.
 38 אמר רבי אבהו, אף אנו נמי הנינא, ששנינו (יבמות פז), אשה שבא
 39 עד אחד שמת בעלה, ועל כן הורו לה בית דין שמותרת להנשא,
 40 והלכה וקלקלה בזנות, ושוב נמצא שבעלה היה חי והיא אשת איש,
 41 חייבת בקרבן כדין אשת איש שבעלה לאחר בשוגג, ואינה פטורה
 42 מחמת זה שהתירה בית דין, שלא התירו לה אלא להנשא ולא
 43 לזנות, ועל כן אין הוראתם פוטרתה. וממה שלא אמרה המשנה
 44 'התירה להנשא', משמע שהורו 'מותרת את להנשא', ומוכח שאין
 45 הוראה נגמרת אלא באופן זה.
 46 אמר רבינא, אף אנו נמי הנינא, ששנינו במשנתנו הורו בית דין
 47 לעבור על אחת מכל מצוות האמורות בתורה, והורו לעבור
 48 משמע שהורו לעשות מעשה פלוני, ורק כך זו הוראה גמורה לפטור
 49 מקרבן את היחיד שתלה בה. מסיקה הגמרא: תו לא מידי - אין
 50 להשיב עוד על הראיות הללו, שכן הן ראיות גמורות. איבא דאמרי
 51 - יש שאמרו שמועה זו בלשון אחר, בהיפוך דעות האמוראים, אמר
 52 שמואל, אין בית דין חייבין עד שיאמרו להם 'מותרים אתם
 53 לעשות'. רב דימי מנהרדעא אמר, אפילו 'מותרים אתם' נמרה
 54 ההוראה.
 55 הגמרא מקשה על דעת רב דימי: אמר אביי, והא לא תנן הכי -
 56 והרי לא שנינו כך, ששנינו לגבי זקן ממרא, הורו לעירו, ושנה או

הכנסת חיות ואור חסידותיים בחיי יום של כל העם כולו בכל מושבותיהם – אחדות ושלימות העם,

ובפרט בכל הארץ, ארץ המיוחדת אשר תמיד עיני הוי' אחד בה, שהוא נתנה נחלת עולם לעם עולם, כולה לגבולותי – אחדות ושלימות הארץ,

אשר שלימות משולשת זו היא גם הדרך היחידה לשלום אמיתי ובן קיימא,

וגדול כח וזכות הרבים והציבור, ובמיוחד כשהם מתכנסים באופן שנעשו "קהל גדול" – לי יחיד,

וכהביאור – באר היטב – של בעל יום ההולדת בקונטרס שלו "החלצו מאתכם אנשים" המפורסם.

ויהי"ר שקיימים בכאו"א מהמתכנסים שליט"א שיהי' בפועל דוגמא חי' של "החלצו מאתכם" איש או אשה,

ויקוים: אלקים נצב (מלך) בעדת א-ל, דקדים ואתי ומברך ומצליח את כינוסם להיות פעולתו פעולה נמשכת תכה"י,

ובקרוב ממש יקויים היעוד: אתה (אלקים) תנחל בכל הגוים –

בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.

בכבוד ובברכת הצלחה ולבשו"ט

מנחם שניאורסאהן

ארץ המיוחדת: שנבחרה מכל הארצות (מכילתא ר"פ בא) ושמיחדה במציאות אחת – דרך אחר כיבוש כולה אפשר להיות כיבוש עם ישראל דשאר ארצות (רמב"ם הלי תרומות פ"א ה"ג. הלי מלכים פ"ה ה"ו).

קהל גדול: לשון הכתוב (ירמ"י לא, ז).

"קהל . . יחיד: וכידועה מעלת היחוד על איחוד – יחיד על אחד.

קונטרס . . החלצו: ועייג"כ לקו"ת מטות עה"פ.

אלקים . . א-ל: תהלים פב, א.

דקדים ואתי: ברכות ו, א.

אתה . . הגוים: תהלים פב בסיומו.

המשך ביאור למס' הוריות ליום שבת קודש עמ' א

ועשה עמהן בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו ועשה חייב וכו'.
 12 מקשה הגמרא: למה ליה למיתנא [-לשנות] כל הני – כל אלו
 13 האופנים. בשלמא ברישא, שתלה בבית דין, בדרך לא זו אף זו'
 14 קתני [-שנתה המשנה], שבכל אופן יש חידוש יותר מהאופן שלפניו,
 15 שאין היחיד פטור רק באופן שעשה עם בית דין ממש, אלא אף אם
 16 עשה אחריהם, ולא רק באופן זה אלא אף אם לא עשו בית דין כלל.
 17 אלא בסיפא, שידע שטעו, דלחייבא – שנאמרו כל אלו בכדי לחייבו
 18 קרבן, איפכא מיבעי ליה – היתה המשנה צריכה לשנות אופנים אלו
 19 בסדר הפוך, שאין הוא חייב רק באופן שלא עשו בית דין כלל, אלא
 20 אף אם עשו בית דין וועשה אחריהם, ולא רק באופן זה, אלא אף אם
 21 עשה איתם ממש.
 22

הגמרא מחדשת דין לדעת רב: אמר רבא, מודה רב שיחיד זה
 1 שנתחלף לו חלב בשומן אינו משלים להצטרף עמהם להחשיבם
 2 כרוב צבור ששגגו בהוראת בית דין להביא פר. מבארת הגמרא: מאי
 3 טעמא, אמר קרא (במדבר טו כו) 'כי לכל העם בשננה, שאין
 4 מביאים פר העלם דבר עד שיהו בולין – כל רוב הציבור שוגגים
 5 בשננה אחת על פי בית דין, והרי כאן חצי ציבור שגגו שחלב מותר
 6 על פי בית דין, ויחיד זה שגג בין חלב לשומן, ולכן אין זו שגגה אחת
 7 ואינו מצטרף עמהם.
 8 שנינו במשנה: הורו בית דין וכו' והלך היחיד ועשה שוגג על פיהן, בין
 9 שעשו ועשה עמהן בו' בין שעשו ועשה אחריהן בין שלא עשו
 10 ועשה, פטור וכו'. הורו בית דין וידע אחר מהן שטעו וכו', בין שעשו
 11

59 שסבור שמצוה לשמוע לחכמים אף כשהם מורים לעשות איסור,
 60 ולכן אכל, ולכן הוא נחשב לשוגג ויכול להביא קרבן. ואם כן לדידי
 61 נמי שפירשתי שתלמיד הראוי להוראה במשנה הוא כשמעון בן
 62 זומא ושמעון בן עזאי, מדובר דמעו במצוה לשמוע דברי חכמים.
 63 שנינו במשנה: זה הכלל, התולה בעצמו חיוב, והתולה בבית דין
 64 פטור.
 65 מבררת הגמרא: הלשון 'זה הכלל' משמעותה שהנאמר אחריה בא
 66 לרבות דבר נוסף, ואם כן, הלשון 'התולה בעצמו חיוב, לאיתווי מאי
 67 – מה באה לרבות. מבאר הגמרא: לשון זו באה לאיתווי – לרבות
 68 מבעט בהוראה – אדם שדרכו לזלזל ולעבור על הוראות חכמים,
 69 וכאן שהורו בית דין לאכול חלב, הלך ואכל חלב. וכיון שדרכו לבעט
 70 בהוראה, ודאי שלא אכל חלב מחמת הוראתם, אלא על דעת עצמו,
 71 ולכן חיוב.
 72 חזרת הגמרא ומבררת: ודברי המשנה 'התולה בבית דין פטור, מה
 73 בא כלל זה לרבות. מבאר הגמרא: לשון זו באה לאיתווי אופן
 74 שהורו בית דין שחלב מותר, וידעו בית דין שפעו, וחרו בהן
 75 מהוראתן, ולא ידע היחיד שחזרו בהם, והלך היחיד ועשה על פיהם,
 76 שפטור, משום שתלה בבית דין. מקשה הגמרא: הא בהדיא קתני לה
 77 – הרי שנינו בפירוש במשנה כלהלן (ג): שרבי שמעון פטור באופן זה,
 78 ומדוע ניצרכה המשנה כנה לרבות אופן זה. מתרצת הגמרא: תני
 79 והדר כפרש – המשנה שנתה אופן זה ככלל, ובמשנה הבאה פרטה
 80 את פרטי הדינים בזה, וכן דרך המשנה.
 81 הגמרא מבאר שיש חולקים על הדין שיחיד התולה בבית דין פטור:
 82 אמר רב יהודה אמר שמואל, זו – משנתנו הסוברת שיחיד התולה
 83 בבית דין פטור, היא דברי רבי יהודה, אבל חכמים אומרים, יחיד
 84 שעשה בהוראת בית דין, חיוב. מבררת הגמרא: מאי רבי יהודה –
 85 מהיכן למדנו שזו דעת רבי יהודה. מבאר הגמרא: דתניא, נאמר
 86 בפרשת חטאת יחיד (ויקרא ד כז) 'ואם נפש אחת תחטא בשגגה וגו'
 87 בעשותה, והרי אלו שלשה מעוין בפסוק, שהרי 'נפש' היא לשון
 88 יחיד, 'אחת' היא לשון יחיד וכן 'בעשותה' היא מיעוט, ומהמיעוט
 89 השלישי ממעטים שרק יחיד העושה מפי עצמו חיוב, ואם כן יחיד
 90 העושה בהוראת בית דין פטור מחטאת יחיד.
 91 מבררת הגמרא: מאי רבנן – היכן מצינו שדעת חכמים היא שיחיד
 92 שעשה בהוראת בית דין חיוב. מבאר הגמרא: דתניא בברייתא,
 93 עדיוני אני אומר שרק מיעוט קהל שקטאו, חיבין כל אחד מהם
 94 קרבן חטאת יחיד, משום שאין בית דין מביאין על ידיהן פה, אך
 95 רוב קהל שקטאו, יהו פטורין, שהרי בית דין מביאין על ידיהם
 96 פה, תלמוד לומר – מלמדנו הכתוב שלא כך, שנאמר בפרשת חטאת
 97 יחיד (ויקרא ד כז) 'מעם הארץ, ופסוק זה משמע ריבוי, שפרשת
 98 חטאת יחיד אמורה אפילו כשחטאו רובה של הקהל, ואפילו שחטאו
 99 בולקה – כל הקהל, מביא כל חטאת קרבן יחיד.
 100 מבאר הגמרא באיזה אופן מדובר בברייתא. מבררת הגמרא: במאי
 101 – באיזה אופן מדובר בברייתא, שרוב ציבור שחטאו חייבים קרבן
 102 יחיד. אילימא – אם נאמר שמדובר שחטאו בשגגת מעשה [בית דין
 103 שלא בהוראה] – שלא בהוראת בית דין, שלא הורו בית דין כלל,
 104 ונתחלק לציבור חלב בשומן, ובוזה אומרת הברייתא שאם מיעוט
 105 הציבור חטא הם חייבים ובית דין פטורים, ואם רוב הציבור חטא הם
 106 חייבים וכן בית דין מביאים פה, פירוש זה לא יתכן, שכן בית דין מאי
 107 עבדתייהו – מה ענין חיוב בית דין באופן שעשו שלא בהוראת בית
 108 דין, וכי בית דין מי מיתו [האם מביאים] פר שלא בהוראה.
 109 ומבאר הגמרא: אלא בהכרח לומר שמדובר בברייתא באופן שעשו
 110 על פי הוראה, ומיעוט ציבור שעשו בהוראה חייבים קרבן יחיד, ואם
 111 כן מלמדת הברייתא שאף רוב הציבור שעשו בהוראה חייבים קרבן
 112 יחיד, אף שביט דין מביאים פה. מקשה הגמרא: והא – והרי אי אפשר
 113 לומר כן, משום שכי בתיב 'מעם הארץ, בשגגת מעשה הוא דבתיב
 114 – שהרי הפסוק 'מעם הארץ' נאמר בפרשת חטאת יחיד, העוסקת
 115 ביחיד שחטא שלא בהוראת בית דין, ואין ללמוד ממנו כלל שאף
 116 בהוראה יתחייבו רוב הציבור קרבן חטאת יחיד.

1 מתרצת הגמרא: אין להקשות כך כיון שיש לומר שהסיפא של
 2 המשנה, באופן של 'זו ואין צריך לומר זו' קתני [נשנתה], כלומר
 3 שכל בבא מחדשת פחות מהבבא הקודמת.
 4 שנינו במשנה: וידע אחד מהן שפעו, או תלמיד וראוי להוראה,
 5 והלך ועשה על פי דין וכו' חיוב מפני שלא תלה בבית דין.
 6 שואלת הגמרא: תרתי למה לי – מדוע הוצרך התנא לשנות את שני
 7 האופנים, 'אחד מהם' ותלמיד וראוי להוראה, ולא היה די באחד.
 8 משיבה הגמרא: אמר רבא, איצטרך – שני האופנים נצרכים, שכן
 9 אם היה נשנה רק האופן הראשון, 'אחד מהם' סלקא דעתך אמינא
 10 – היה עולה על דעתך לומר הני מילי גמיר וסביר, אבל גמיר ולא
 11 סביר, לא – שדין זה [שידע שטעו ועשה] חיוב הוא רק באדם שלמד
 12 את הדינים, וכן יודע להבין דבר מתוך דבר בדעתו, אך אדם שלמד
 13 ואינו יודע להבין דבר מתוך דבר, יהיה פטור אם עשה, אף אם ידע
 14 שבית דין טעו, שכן הרי הוא כעם הארץ שאין ידיעתו נחשבת
 15 לידיעה ודאית. לכן שנה התנא את האופן השני [ראוי להוראה],
 16 להשמיע שאף מי שגמיר ולא סביר חיוב, אם ידע שבית דין טעו.
 17 מקשה הגמרא: אמר ליה אבוי לרבא, הלשון 'ראוי להוראה, גמיר
 18 וסביר משמע – משמעה אדם שלמד וגם יודע להבין דבר מתוך דבר,
 19 ואם כן, דין זה באמת אמור רק במי שגמיר וסביר, אך מי שלא גמיר
 20 וסביר יהיה פטור אף אם ידע שבית הדין טעו.
 21 מתרצת הגמרא: אמר ליה רבא לאבוי, אמא הכי קאמינא – כך
 22 כוונתי לומר, אי מהייתא – אם היה נשנה במשנה רק האופן הראשון
 23 [אחד מהם], הנה אמינא הני מילי גמיר וסביר – הייתי אכן אומר
 24 שדין זה [שחיוב אם יודע שבית דין טעו] אמור רק במי שגמיר וסביר,
 25 שהרי אחד מהם [מדייני הסנהדרין] הוא ודאי גמיר וסביר, אבל אדם
 26 שגמיר ולא סביר לא יהיה חיוב באופן זה, ולכן תנא – שנה התנא
 27 'ראוי להוראה', אף שגם משמעות 'ראוי להוראה' היא גמיר וסביר,
 28 כדי להשמיענו ממשנה תיבדה זו שאפילו אדם שגמיר ולא סביר –
 29 שידוע את הדינים אך אינו מבין דבר מתוך דבר, וכן להיפך, אדם
 30 שסביר ולא גמיר, מכל מקום אם ידע שבית דין טעו, ואף על פי כן
 31 עשה כהוראתם, חיוב.
 32 שנינו במשנה: ראוי להוראה וכו'.
 33 מבררת הגמרא: כגון מאן – כגון מי מתכוונת המשנה, ואיזה אדם
 34 שראוי להוראה נקרא עדיין 'תלמיד'. מבאר הגמרא: אמר רבא,
 35 כגון שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא, שהיו יושבים לפני חכמים,
 36 ואף שלא נסמכו מכל מקום היו ראויים להוראה, כמבואר בסנהדרין
 37 (ז:). מקשה הגמרא: אמר ליה אבוי לרבא, כי האי גוונא – אדם כזה,
 38 שהוא גדול כשמעון בן עזאי ושמעון בן זומא, מויד הוא, שהרי הוא
 39 יודע בוודאי שבית דין טעו, ואף על פי כן עשה, ואם כן מדוע הוא
 40 חיוב קרבן, הרי מויד אינו יכול להביא קרבן חטאת.
 41 מקשה רבא על דברי אבוי ולמעשה – לפי שיטתך, שתלמיד כשמעון
 42 בן עזאי הוא מויד, הא דתניא – היאך תפרש ברייתא זו, ששנינו,
 43 נאמר (ויקרא ד כז) 'ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ,
 44 בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם', והלשון 'תחטא
 45 וגו' בעשותה' משמע שהחיוב הוא כשהנפש עשתה מצד עצמה,
 46 כלומר שיחיד העושה מפי עצמו חיוב אך יחיד העושה בהוראת
 47 בית דין פטור. ומפרשת הברייתא, ביצה, הורו בית דין שחלב
 48 מותר, ונודע לאחד מהן – מהדיינים שהם פעו, או תלמיד היושב
 49 לפניהן וראוי להוראה כגון שמעון בן עזאי, ואף על פי כן אכל חלב,
 50 ויכול יהא פטור, תלמוד לומר 'בעשותה אחת', ומשמעות הפסוק
 51 היא שיחיד העושה על פי עצמו חיוב אך יחיד העושה בהוראת בית
 52 דין פטור, ויחיד זה שידע שטעו הרי לא עשה בהוראת בית דין, אלא
 53 על פי עצמו, ולכן חיוב, ואם כן, גם על ברייתא זו יש להקשות
 54 כקושיית אבוי, שאדם כשמעון בן עזאי הוא מויד ואינו יכול להביא
 55 קרבן.
 56 ומבאר רבא: אלא היכי משפחת לה – אלא היאך מוצא אתה אופן
 57 שיהיה תלמיד זה חיוב קרבן, ולא יחשב כמויד, והו כגון ידע דאסור
 58 לאכול חלב וקא טעו – וטועה בדין 'מצוה לשמוע דברי חכמים',

15 העליון כו', - ההארה מהרצון העליון היא יותר בהתגלות בענין
 16 רוחני של כוונה ואהבה - מאשר בענין של מעשה המצוות שהוא
 17 מעשה גשמי, כמו שנתבאר בלקוטי אמרים - תניא, חלק א
 18 פרק לח באריכות, עין שם. - שם מוסבר, שההארה מהרצון
 19 העליון המאירה בכוונה,
 20 היא כמו "נשמד" בהשוואה
 21 לההארה המאירה
 22 ב"מעשה" שהוא כ"גוף"
 23 ומלבוס לנשמה; ואשר
 24 הבדל זה הוא רק בצמצום
 25 והתפשטות ההארה. על כל
 26 פנים, הרי שגם בלבושים הנעשים לנשמה מכוונת ורצון הלב
 27 שבתורה ותפלה, הם גם כן מצד ההארה של הרצון העליון, כתר
 28 עליון, שממנה באים הלבושים לנשמה, כפי שהוסבר לעיל.

אגרת הקדש

1 דומה לדיבור, ואינו יוצא ידי חובתו בהרהור לכהו², וכן
 2 בתפלה. - מן ההכרח לבטא בדיבור דוקא מלות התפלה, ולא
 3 מספיק ההרהור בהן בלבד, הרי שגם בתורה וגם בתפלה ישנו ענין
 4 ה"מעשה", עקימת שפתיים הנחשבת ל"מעשה", והכוונה היא, שגם
 5 הלבושים שנעשים מתורה
 6 ומתפלה בכוונה - הם גם כן
 7 לבושים ממעשה המצוות
 8 הבאים מאור הכתר, ומה
 9 גם, - ויתירה מזו, כי מעלת
 10 תפילה על הדיבור ומעשה
 11 - מה שהכוונה היא למעלה
 12 מדיבור ומעשה, שמכוונה נעשים לבושים לגן עדן העליון, אינה
 13 מצד עצמה כו', - מצד הכוונה עצמה שהיא המעלה והעבודה
 14 של הנפש באהבתה להקדוש ברוך הוא, אלא מצד הארת רצון

42. הלכות ת"ת לאדה"ו פ"ב סי"ב. וראה עירובין נד, ב.

המשך ביאור למס' הוריות ליום שבת קודש עמ' ב

31 ומה שנצרך ריבוי מיוחד הוא לרוב הציבור (שלא בהוראה). שאילו
 32 לשיטת רב פפא שהברייתא סוברת שיחיד שעשה בהוראת בית דין
 33 פטור, קשה, ונתדר ברישא על מיעוטא דמיתניב בשגגת מעשה,
 34 ולכפוף ניהדר על רובא לחיובא בשגגת מעשה - שהיה לברייתא
 35 לחזור אחר דרשה לחיוב מיעוט ציבור בשגגת מעשה, ורק אחר כך
 36 לבקש דרשה נוספת לחיוב את רוב הציבור בשגגת מעשה, אלא לאו
 37 מדלא מהדר על מיעוט דמיתניב בשגגת מעשה וכפוף מהדר על
 38 רובא לחיובא בשגגת מעשה - אלא מכך שלא דרשה הברייתא
 39 באופן זה, שלא דרשה מתחילה לחיוב מיעוט ציבור בשגגת מעשה
 40 ואחר כך לחיוב רוב ציבור בשגגת מעשה, ודאי שזמנא מינה - מוכח
 41 מכך שודאי לברייתא שמיעוט ציבור בהוראה תיבין הן בשגגה
 42 ושיערה - (חטאת יחיד), ולכן פשוט לברייתא ששלא בהוראה
 43 בשגגת מעשה תיבין הם חטאת יחיד כמו כן, ואם כן, מוכח
 44 מהברייתא שיחיד העושה בהוראת בית דין חייב.
 45 לעיל אמר רב יהודה בשם שמואל, שלדעת רבי יהודה יחיד התולה
 46 בבית דין פטור, ולדעת חכמים הוא חייב, והביאה הגמרא שתי
 47 ברייתות, שאחת מהן סוברת שיחיד פטור באופן זה והשניה סוברת
 48 שהוא חייב. הגמרא מבררת מנין לנו שהברייתות הללו אכן נשנו על
 49 ידי רבי יהודה וחכמים.
 50 מקדי תרנויהו סתמי תנן - הרי שתי הברייתות נשנו באופן סתמי,
 51 ולא נזכר מיהו התנא ששנה כל אחת מהן, ואם כן ממיא דקמיתא
 52 - מנין לנו שהברייתא הראשונה היא אכן דעת רבי יהודה,
 53 וברייתא - והברייתא האחרונה היא רבנן, אימא איפכא - אולי
 54 נאמר להיפך, שהראשונה (הפטורת יחיד התולה בבית דין) היא דעת
 55 חכמים והשניה (המחייבתו) היא דעת רבי יהודה, ואם כן משנתינו
 56 הפטורת יחיד זה היא כדעת חכמים.
 57 מתרצת הגמרא: הרי הברייתא הראשונה דורשת מהפסוק 'ואם נפש
 58 אחת' וגו' שלשה מיעוטים, ומאן שמעית ליה דדריש מיעוטי כי הא'
 59 גוונא - איזה תנא מצינו שדורש מיעוטים באופן זה, רבי יהודה היא,
 60 דתניא, רבי יהודה אומר,

1 מבארת הגמרא: אלא לאו הכי קאמר - האם אין כוונת הברייתא
 2 לומר כך, מיעוט קהל שחטאו בשגגת מעשה (שלא בהוראה), פשוט
 3 הוא שתיבין קרבן יחיד, משום שאין בית דין מביאין על ידיהן פר
 4 בהוראה - משום שבאופן שחטאו על פי הוראת בית דין, אין מביאים
 5 בית דין פר (שהרי אינם רוב ציבור), ומדברי הברייתא הללו מוכח
 6 שסוברת הברייתא הא הן תיבין - שמיעוט הציבור שעשו על פי
 7 הוראת בית דין אכן חייבים קרבן חטאת ומכאן שהיה פשוט
 8 לברייתא שאף כששגגו מיעוט הציבור שלא בהוראה יהיו חייבים
 9 קרבן, כלומר שדעת הברייתא היא שיחיד התולה בבית דין חייב.
 10 וביאור המשך דברי הברייתא הוא, ויכול היית לפרש שרוב צבור
 11 שעשו בשגגת מעשה (בלא הוראה), לא יהא דינם כמיעוט, אלא יהו
 12 פטורין, שהרי בית דין מביאין עליהם פר [בהוראה] - שהרי באופן
 13 שחטאו בהוראת בית דין, בית דין מביאים פר והציבור פטורים, ואם
 14 כן אולי נאמר שרוב הציבור פטורים אף כשחטאו שלא בהוראה,
 15 תלמוד לומר - מלמדנו הכתוב באומרו 'מעם הארץ', לרבות
 16 שאפילו רובו של ציבור שחטא שלא בהוראה, חייב בקרבן יחיד.
 17 רב פפא מקשה על ביאור זה בדברי הברייתא: אמר רב פפא, מיא
 18 - מזהיבן מוכח מהברייתא שיחיד התולה בבית דין חייב, דלמא -
 19 אולי כוונת הברייתא היא שאף שהדין באופן שעשו מיעוט הציבור
 20 על פי הוראת בית דין הוא שלא הן והציבור ולא בית דין חייבים,
 21 כלומר יחיד התולה בבית דין פטור, מכל מקום היתה הוה אמינא
 22 לברייתא לפטור רוב ציבור שלא בהוראה, משום שבית דין מביאים
 23 עליהם פר בהוראה.
 24 מתרצת הגמרא: אי הכי - אם אכן זו דעת הברייתא, מיא איריא
 25 דקמהדר על רובא לחיובא - מדוע דורשת הברייתא את הריבוי
 26 ('מעם הארץ') לחיוב רוב ציבור שלא בהוראה, ופשוט לה יותר לחיוב
 27 מיעוט ציבור שלא בהוראה, לאו מקלל דמיעוט בהוראה קיימא
 28 ליה דמיתניב בהוראה - האם אין זה משום שודאי לברייתא
 29 שמיעוט ציבור בהוראה חייב קרבן יחיד, ולכן יותר פשוט לברייתא
 30 החיוב של מיעוט הציבור (שלא בהוראה) מהחיוב של רוב ציבור,